

6. Chữa bệnh đau liên sườn cấp tính

Mùa hè năm 1966, đoàn sinh viên thực tập của chúng tôi nhận nhiệm vụ làm giúp làng Nam Ngạn, phía bờ nam cầu Hàm Rồng, Thanh Hoá một tượng đài “Nam Ngạn chiến thắng”, để cổ vũ tinh thần chiến đấu chống Mỹ của quân và dân địa phương.

Tối hôm đó, như mọi buổi tối khác, thanh niên dân quân Nam Ngạn thường tập trung sinh hoạt tinh thần ở sân chùa làng, gần nơi đang xây bệ tượng đài. Tập trung như thế, cũng là để sẵn sàng nhận lệnh đi tu sửa các trận địa, dọn dẹp hậu quả bom đạn, sau một ngày chiến đấu ác liệt với máy bay địch. Chúng tôi cũng có mặt đây đủ để giao lưu văn hoá giữa sinh viên với thanh niên địa phương, và nghe tin tức mới nhất trong vùng. Khi hồi còi báo yên của một cuộc tập kích bằng máy bay Mỹ vừa dứt, mọi người từ nơi trú ẩn lần lượt trở lại. Tôi thấy bà Huệ, bí thư chi bộ làng Nam Ngạn đi tới, bà lên tiếng hỏi một cô dân quân : “Huê ơi, o có thấy o Tuyền ở đó không ?” O Huệ đáp : “Thưa chị, chị Tuyền vừa dẫn hai tiểu đội vào thị xã làm nhiệm vụ rồi.”

Lúc này bà Huệ nhìn thấy tôi cũng ở gần đó, bà quay sang nói với tôi : “Gay quá anh Sửu à, anh Đ (tôi không còn nhớ rõ tên anh, nên xin cứ để tên anh là Đ trong câu chuyện này) là x• đội trưởng dân quân đ• tái ngũ, hiện làm cán bộ trên tỉnh đội. Chiều nay anh tranh thủ về qua nhà, để ngày mai ăn tết mừng năm tháng năm với vợ con. Chẳng may, anh lại vừa bị bệnh gì đó nặng lắm. Tôi ra đây tìm o Tuyền, nói với hấn bố trí người, đưa anh Đ đi bệnh viện ngay. Nhưng tình hình thế này thì bí bách quá.” Bà ngập ngừng một lát rồi nói với tôi : “Hay là anh sang xem giùm bệnh của anh Đ, rồi góp ý cho tôi cách giải quyết.”

Khi tôi và bà Huệ vừa leo qua bậc thềm, bước lên hiên, trước cửa gian giữa nhà, tôi đ• nhận ra tư thế người bệnh là đau thần kinh liên sườn cấp. Anh nằm dựa lưng lên một đồng chắn màn mà cứ như tư thế đang ngồi. Thấy chúng tôi vào, anh có vẻ muốn ngồi dậy để chào hỏi, nhưng không thể nào dậy được. Mặt mày anh nhăn nhó, gương gạo. Tôi ngồi xuống ghế đ• đặt sẵn, đối mặt với anh, định hỏi thêm anh đôi điều cho chắc chắn. Nhưng anh vội vàng nói ngay, nói từng tiếng một như muốn dứt hơi : “Khổ lắm anh ạ, tôi đau cả sườn và ngực, nói to cũng đau, ho càng đau hơn, cự mình cũng đau. Bệnh đến nhanh quá chừng. Miệng thì đắng, nước bọt như dèo lại.” Tôi và bà Huệ sang chỗ anh nằm, cùng đỡ anh từ từ ngồi xoay lưng lại phía tôi. Tôi kéo áo may ô ba lỗ lên, ấn vào huyệt Chí dương để thử phản ứng. Anh vội kêu lên : “ái chà.”

Kiểm tra như thế đủ, tôi lấy kim ra, sát trùng kim và các huyết. Tôi bắt đầu châm theo thứ tự : Chí dương, Can du, Đả du ở sau lưng . Các huyết tiếp theo là : Thực đẩu, Đại bao, tôi phải di chuyển về hai bên cạnh anh để châm. Kế đó, tôi châm các huyết : Chiên trung, Kỳ môn, Nhật nguyệt, rồi đến Chi câu, Dương lăng tuyền. Tôi châm huyết nào thì làm thủ pháp tả ngay, rút kim ra luôn để châm sang huyết khác, không lưu kim. Thời chiến mà, ai dám cầm hàng loạt kim trên thân người bệnh, lại găm nguyên ở đó. Nếu có báo động, làm sao kịp rút hết số kim, kịp cho bệnh nhân chạy xuống hầm tránh bom đạn.

Công việc tôi làm vừa xong, vợ anh Đ đ• bê ra thau nước, kèm theo bánh xà phòng thơm. Chiếc khăn mặt thì gấp gọn gẽ, để ngay gần vào lòng một cái đĩa sứ trắng men. Tất cả được bày ở ngoài hiên. Chị mời tôi ra rửa tay để vào uống nước dừa, chị vừa chặt dừa từ cây nhà, pha thêm chút đường và bày sẵn trên bàn. Tôi ngồi vào uống nước và nhìn về phía anh, thấy anh đang thử xoay người, thử giơ tay lên, đưa tay ra phía trước, phía sau. Anh nói với tôi : “Đỡ rồi anh ạ, tôi thử được sâu hơn, xoay người tuy còn khó, nhưng không đau dữ dội nữa.”

Để kịp thời phục vụ chiến đấu và công tác, tôi hẹn với anh sáng mai sẽ sang sớm, châm thêm cho anh.

Sớm hôm sau, tôi sang nhà anh lúc trời vừa hừng sáng, con lớn của anh ra cổng đón tôi. Tôi vào tới sân đ• thấy anh rón rén, gương nhẹ đi lại ở ngoài hiên. Anh nói năng cũng mạnh dạn hơn và đ• có thể ngồi xoay các phía cho tôi châm.

Trưa ngày hôm ấy, khi tôi vừa ngừng việc, hai bàn tay còn bám đầy thạch cao trộn đ• bị khô lại, tôi đang định về ao chùa để rửa tay chân, chợt nghe tiếng đứa con nhỏ của anh tới gọi to : “Chú ơi, mẹ cháu sai cháu sang mời chú đến ngay, xem cho bố cháu. Bố cháu đau lại như chiều qua rồi, mẹ cháu sợ lắm!” Tôi vội v• cứ để nguyên tay chân chưa kịp rửa, chộp lấy hộp kim, theo cháu đi thật nhanh sang nhà anh Đ. Nào ngờ, tôi tới nơi đ• thấy anh ngồi trên trường kỷ ở gian giữa, trên mặt bàn dài là cái mâm đầy lòng bàn kín mít. Anh tươi cười nói với tôi như xin lỗi : “Mong anh thông cảm, tôi phải dặn cháu sang nói dối với anh như thế, anh mới đến ngay. Xin mời anh theo cháu ra bể nước rửa tay, rồi vào ăn tết mồng năm với gia đình tôi. Chẳng có gì là bày vẽ đâu mà anh ngại, chỉ có thịt vịt và bánh cuốn thôi, lệ ở làng này như thế anh ạ.”

Chuyện là như thế, nhưng đáng nhớ lắm, tôi làm sao có thể quên đi được. Lại càng không thể quên tác dụng của từng huyết theo du huyết học, khi tôi phải phân tích phương huyết trong các bài giảng sau này. Nội dung phân tích như sau : Huyết Chí dương – Chủ trị : viêm gan; viêm túi mật; đau liên

sườn; Huyết Can du – Chủ trị : các bệnh ở tạng can; viêm gan cấp, mạn; viêm túi mật; đau thần kinh liên sườn; Huyết Đả du – Chủ trị : Viêm gan;...đau sườn ngực; viêm túi mật; Huyết Thực đậu – Chủ trị : Sườn ngực trướng đau; Huyết Đại bao – Chủ trị : Đau liên sườn; toàn thân đau đớn; Huyết Chiên trung – Chủ trị : đau ngực; đau thần kinh liên sườn; cách khí; trong ngực như tắc; Huyết Kỳ môn – Chủ trị : đau thần kinh liên sườn; viêm gan; gan sưng to; viêm mạc lòng ngực (lá thành màng phổi); viêm túi mật; sườn trướng; Huyết Nhật nguyệt – Chủ trị : Đau liên sườn; viêm gan cấp, mạn tính; viêm túi mật; co thắt cơ hoành; Huyết Chi câu – Chủ trị : Đau sườn ngực; viêm mạc lòng ngực; sườn, nách cấp đau; Huyết Dương lăng tuyền – Chủ trị : đau sườn; viêm gan; viêm túi mật; đau thần kinh liên sườn;.

Tổng hợp lực của đội ngũ đông đảo huyết vị trong phương, đúng như khẩu hiệu “ Tất cả cho tiền tuyến” ở thời chiến chống Mỹ lúc đó. Cũng nhờ có thế mà bệnh nhân đã ráng chịu nỗi đau đớn, khi bị châm ngàn ấy mũi kim vào cơ thể của mình. Chỉ vì, anh đang mong sớm được về đơn vị công tác cùng với anh em.